

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-799/19 – 1

Predmet C-799/19

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

30. listopada 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Okresný súd Košice I (Slovačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

5. kolovoza 2019.

Tužiteljice:

NI

OJ

PK

Tuženik:

Sociálna poisťovňa (društvo za socijalno osiguranje, Slovačka)

RJEŠENJE

Okresný súd Košice I (Općinski sud Košice I, Slovačka) [...] [sučevo ime] u predmetu **tužiteljicâ**: 1. **NI**, [...] [datum rođenja i adresa prebivališta] Hniezdne, 2. **OJ**, [...] [datum rođenja i adresa prebivališta] Hniezdne, i 3. maloljetne **PK**, [...] [datum rođenja i adresa prebivališta] Hniezdne, [...] protiv **tuženika**: **Sociálna poisťovňa** (društvo za socijalno osiguranje, Slovačka) sa sjedištem u Bratislavi, [...] Zavod u Košicama, [...] [adresa sjedišta Zavoda] **za plaćanje iznosa od 49 790,85 eura uvećanog za zatezne kamate.**

o d l u č i o j e:

I. prekinuti postupak na temelju članka 162. stavka 1. točke (c) Civilnog sporovog poriadoka (Zakonik o građanskom postupku),

II. uputiti Sudu Europske unije sljedeća prethodna pitanja:

- 1. Treba li članak 3. Direktive 2008/94/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihovog poslodavca tumačiti na način da pojam „nepodmirena potraživanja zaposlenika koja su nastala iz ugovora o radu” uključuje i neimovinsku štetu pretrpljenu zbog smrti radnika uslijed nezgode na radu?**
- 2. Treba li članak 2. Direktive 2008/94/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihovog poslodavca tumačiti na način da se insolventnim smatra i poslodavac protiv kojeg je pokrenut ovršni postupak u pogledu sudski priznatog zahtjeva za naknadu neimovinske štete pretrpljene zbog smrti radnika uslijed nezgode na radu, ali je u ovršnom postupku tražbina proglašena nenaplativom jer poslodavac ne raspolaže nikakvim sredstvima?**

O b r a z l o ž e n j e:

- 1 Dana 16. listopada 2003. preminuo je pokojni RL, [...], [datum rođenja], koji je bio **[orig. str. 2.]** zaposlen kod poslodavca KF, [...] [datum rođenja] s prebivalištem na [...] [adresa prebivališta] Košice (u daljnjem tekstu: poslodavac), uslijed nezgode na radu za koju je odgovoran poslodavac.
- 2 NI (u daljnjem tekstu: tužiteljica br. 1) bila je u braku s pokojnim RL-om u trenutku njegove smrti, a OJ (u daljnjem tekstu: tužiteljica br. 2) i maloljetna PK (u daljnjem tekstu: tužiteljica br. 3) kćeri su pokojnog RL-a.
- 3 Tužbom koju su 21. travnja 2004. podnijele Okresnom sudu Košice II (Općinski sud Košice II, Slovačka) tužiteljice su zahtijevale naknadu štete za nezgodu na radu pokojnog RL-a sa smrtnim posljedicama, koja se sastojala od jednokratne naknade štete u iznosu od 16 596,95 eura za svaku od tužiteljica i naknade neimovinske štete u iznosu od 16 596,95 za svaku od tužiteljica.
- 4 Zbog poduzete pravne radnje (odvajanje predmeta u zaseban postupak), o zahtjevu za jednokratnu naknadu štete i zahtjevu za naknadu neimovinske štete odlučivalo se u zasebnim postupcima.
- 5 Presudom Okresnog suda Košice II (Općinski sud Košice II, Slovačka) [...] [upućivanje na broj spisa] od 14. lipnja 2016. poslodavcu tuženiku naložilo se da tužiteljicama isplati jednokratnu naknadu štete u ukupnom iznosu od 49 790,85 eura (tri puta po 16 596,95 eura). Društvo za socijalno osiguranje kao jamstvena ustanova 16. rujna 2016. dobrovoljno je isplatilo navedenu naknadu u cijelosti u okviru zakonskog osiguranja poslodavca od nezgoda na radu.

- 6 Presudom Okresnog suda Košice II (Općinski sud Košice II, Slovačka) [...] [upućivanje na broj spisa] od 29. svibnja 2012. u vezi s presudom Krajskog suda v Košiciach [...] (Okružni sud u Košicama, Slovačka) [upućivanje na broj spisa] od 15. kolovoza 2013. poslodavcu tuženiku naložilo se da tužiteljicama isplati naknade neimovinske štete u ukupnom iznosu od 49 790,85 eura (tri puta po 16 596,95 eura). Društvo za socijalno osiguranje odbilo je isplatiti navedenu pravomoćno dodijeljenu naknadu neimovinske štete za osiguranog poslodavca jer, prema njegovu mišljenju, naknada štete za nezgodu na radu ne obuhvaća naknadu neimovinske štete.
- 7 Ovršni postupak protiv poslodavca za dobivanje naknade neimovinske štete koji je vodio sudski izvršitelj [...] [ime sudskog izvršitelja i upućivanje na broj spisa] bio je neuspješan i nije doveo čak ni do djelomične isplate potraživanja zbog nenaplativosti potraživanja radi insolventnosti poslodavca.
- 8 Budući da je društvo za socijalno osiguranje odbilo isplatiti naknadu štete i da se tražbina nije mogla naplatiti od poslodavca, tužiteljice su protiv društva za socijalno osiguranje (u daljnjem tekstu: tuženik) podnijele tužbu Okresnom sudu Košice II (Općinski sud Košice II, Slovačka) kojom zahtijevaju plaćanje pravomoćno dodijeljene naknade neimovinske štete u ukupnom iznosu od 49 790,85 eura za osiguranog poslodavca na temelju zakonskog osiguranja poslodavca od odgovornosti za štetu pretrpljenu zbog nezgode na radu.
- 9 Istodobno, tužiteljice su podnijele zahtjev za prekid postupka u skladu s člankom 162. stavkom 1. točkom (c) CSP-a [Civilný sporový poriadok] (Zakonik o građanskom postupku) kako bi se Sudu Europske unije podnio zahtjev za prethodnu odluku i odgovorilo na pitanja o tumačenju odredbi Direktive 2008/94/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihovog poslodavca, koje su relevantne za donošenje odluke o zahtjevima [orig. str. 3.] tužiteljica.

II.

Pravo Unije i nacionalno pravo

- 10 Prilikom sastavljanja prethodnih pitanja sud se osobito oslanjao na odredbe uvodne izjave 4., članka 1. stavka 1., članka 2. stavka 1., članka 3., 8. i 16. Direktive 2008/94/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihovog poslodavca (u daljnjem tekstu: Direktiva 2008/94/EZ) i članka 20. Povelje Europske unije o temeljnim pravima.
- 11 U skladu s tekstom uvodne izjave 4. Direktive 2008/94/EZ, kako bi se osigurala jednaka zaštita dotičnih zaposlenika, stanje insolventnosti treba definirati u svjetlu zakonodavnih tendencija u državama članicama, a taj koncept bi uz likvidaciju također trebao obuhvatiti i postupke zbog insolventnosti. Kako bi utvrdile odgovornost jamstvene ustanove, u tom bi kontekstu države članice trebale propisati da kada stanje insolventnosti uzrokuje nekoliko postupaka zbog

insolventnosti, takvu situaciju treba tretirati kao jedinstveni postupak zbog insolventnosti.

- 12 Na temelju članka 1. stavka 1. Direktive 2008/94/EZ ova se Direktiva primjenjuje na potraživanja zaposlenika koja su nastala iz ugovora o radu ili radnih odnosa i koja postoje prema poslodavcima koji su insolventni u smislu članka 2. stavka 1.
- 13 U skladu s člankom 2. stavkom 1. Direktive 2008/94/EZ, za potrebe ove Direktive smatra se da je poslodavac insolventan ako je podnesen zahtjev za otvaranje kolektivnog postupka zbog insolventnosti poslodavca, kako je predviđeno zakonima i drugim propisima države članice, i uključuje djelomično ili potpuno oduzimanje imovine poslodavca te imenovanje likvidatora ili osobe koja obavlja slično zaduženje, te ako je tijelo koje je nadležno u skladu s navedenim odredbama:
 - (a) donijelo odluku o otvaranju postupka ili
 - (b) utvrdilo da su poduzeće ili pogon definitivno zatvoreni te da raspoloživa imovina nije dovoljna kao jamstvo za otvaranje postupka.
- 14 Na temelju članka 3. prve rečenice Direktive 2008/94/EZ, države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da jamstvene ustanove jamče, ovisno o članku 4., isplatu nepodmirenih potraživanja zaposlenika koja su nastala iz ugovora o radu ili radnih odnosa, uključujući, gdje je to predviđeno nacionalnim zakonodavstvom, isplatu otpremnina nakon prestanka radnog odnosa.
- 15 U skladu s člankom 3. drugom rečenicom Direktive 2008/94/EZ, zahtjevi za isplatu koje je preuzela jamstvena ustanova smatraju nepodmirenim naknadama za rad u odnosu na razdoblje prije i/ili, prema potrebi, nakon datuma koji su odredile države članice.
- 16 Na temelju članka 8. Direktive 2008/94/EZ, države članice osiguravaju poduzimanje potrebnih mjera za zaštitu interesa zaposlenika i osoba koje su na dan nastanka insolventnosti poslodavca već napustile njegovo poduzeće ili pogon, **[orig. str. 4.]** koji se odnose na stečena ili buduća prava na davanja iz mirovinskog sustava, uključujući i davanja za nadživjele osobe, u okviru dopunskog strukovnog ili među-strukovnog mirovinskog sustava, izvan nacionalnih sustava zakonske socijalne sigurnosti.
- 17 U skladu s člankom 11. Direktive 2008/94/EZ, direktiva ne utječe na pravo država članica da primijene ili uvedu zakone i druge propise koje su povoljnije za zaposlenike. Primjena ove Direktive ni pod kojim uvjetima ne predstavlja dovoljnu osnovu za regresiju u odnosu na trenutačno stanje u državama članicama i u odnosu na opću razinu zaštite zaposlenika u područjima obuhvaćenim ovom Direktivom.
- 18 Na temelju članka 16. prve rečenice Direktive 2008/94/EZ, stavlja se izvan snage Direktiva 80/987/EEZ, kako je izmijenjena aktima iz Priloga I., ne dovodeći u

pitanje obveze država članica vezane uz rokove za prijenos Direktiva iz Priloga I. dijela C. u nacionalno zakonodavstvo i njihovu primjenu.

- 19 U skladu s člankom 16. drugom rečenicom Direktive 2008/94/EZ, upućivanje na Direktivu stavljen u izvan snage tumači se kao upućivanje na ovu Direktivu i čita se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga II.
- 20 U skladu s člankom 20. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, svi su jednaki pred zakonom.
- 21 Na zahtjeve tužiteljica za naknadu neimovinske štete u okviru zakonskog osiguranja od odgovornosti poslodavca za štetu primjenjuju se odredbe nacionalnog prava navedene u nastavku.
- 22 U skladu s člankom 195. stavkom 1. Zakona br. 311/2001 Z.z., Zákonník práce (Zakonik o radu) u verziji koja je bila na snazi do 31.12.2003., ako je u okviru izvršavanja službenih obveza ili u izravnoj vezi s njihovim izvršavanjem narušeno radnikovo zdravlje ili je preminuo uslijed nezgode (nezgoda na radu), za štetu koja je time prouzročena odgovoran je poslodavac kod kojeg je radnik u trenutku nezgode na radu bio zaposlen u okviru radnog odnosa.
- 23 Na temelju članka 204. stavka 1. Zákonníka práce (Zakonik o radu) u verziji koja je bila na snazi do 31.12.2003., ako radnik premine uslijed nezgode na radu ili profesionalne bolesti, opseg poslodavčeve odgovornosti obuhvaća:
 - (a) povrat opravdanih troškova povezanih s njegovim liječenjem;
 - (b) povrat opravdanih troškova povezanih s pogrebom;
 - (c) povrat troškova uzdržavanja nadživjelih osoba;
 - (d) jednokratnu naknadu štete nadživjelim osobama;
 - (e) naknadu imovinske štete; članak 192. stavak 3. primjenjuje se na isti način.
- 24 U skladu s člankom 44.a stavkom 2. Zákona č. 274/1994 Z.z., o Sociálnej poisťovni (Zakona br. 274/1994 o društvu za socijalno osiguranje) u verziji koja je bila na snazi do 31.12.2003. (u daljnjem tekstu: Zakon br. 274/1994), poslodavac ima pravo da u slučaju nastanka osiguranog slučaja društvo za socijalno osiguranje za njega isplati dokazane zahtjeve za naknadu štete zbog oštećenja zdravlja uslijed nezgode na radu do kojeg je došlo u vrijeme trajanja osiguranja **[orig. str. 5.]** od odgovornosti za štetu, ili uzrokovanog profesionalnom bolešću koja je prvi puta dokazana u vrijeme trajanja osiguranja od odgovornosti za štetu.
- 25 Na temelju članka 44.a stavka 3. Zakona br. 274/1994, osigurani događaj jest oštećenje zdravlja ili smrt uslijed nezgode na radu ili profesionalne bolesti.

- 26 U skladu s člankom 44.a stavkom 4. Zakona br. 274/1994, ako o naknadi štete odlučuje nadležan sud, smatra se da osigurani događaj nastaje tek u trenutku kada postane pravomoćna odluka o obvezi plaćanja društva za socijalno osiguranje.
- 27 Na temelju članka 3. stavka 2. treće i četvrte rečenice Zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zakon br. 7/2005 o stečaju i restrukturiranju i izmjeni određenih drugih zakona), fizička osoba je insolventna ako ne može podmiriti barem jednu novčanu obvezu u roku od 180 dana nakon njezina dospijea. Dužnik se smatra insolventnim ako se od njega ovrhom ne može naplatiti novčano potraživanje ili ako nije ispunio obvezu koja mu se nalaže na temelju poziva u skladu s člankom 19. stavkom 1. točkom (a).

III.

Relevantnost prethodnih pitanja i razlozi upućivanja

- 28 Područjem prava Europske unije obuhvaćena je i zaštita zaposlenika u slučaju insolventnosti njihova poslodavca koja je uređena Direktivom 2008/94/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2008. o zaštiti zaposlenika u slučaju insolventnosti njihovog poslodavca.
- 29 S obzirom na pravnu prirodu i učinke Direktive, Direktiva državama članicama priznaje određenu marginu prosudbe s obzirom na mehanizme i izbor mjera za osiguravanje zaštite potraživanja koja su nastala iz ugovora o radu ili radnih odnosa i koja postoje prema poslodavcima koji su insolventni, a ta je margina prosudbe ograničena obvezom države članice da ispuni cilj te direktive koji se sastoji od osiguravanja pravedne zaštite svih potraživanja koja nastaju iz radnih odnosa prema poslodavcima koji su insolventni barem u onoj mjeri koja proizlazi iz Direktive, a istodobno država članica može primjenjivati i zakonske i upravne propise koji su povoljniji za zaposlenike u tom području (članak 11.).
- 30 Jedna od mjera zaštite zaposlenika u slučaju insolventnosti njihova poslodavca u nacionalnom zakonodavstvu je i institut zakonskog osiguranja poslodavca od odgovornosti za štetu nastalu uslijed nezgode na radu kojom se jamči da će jamstvena ustanova, odnosno društvo za socijalno osiguranje, za osiguranog poslodavca isplatiti naknadu štete za nezgodu na radu izravno nositeljima prava na tu naknadu.
- 31 Što se tiče toga da je društvo za socijalno osiguranje dobrovoljno isplatilo zahtjev za naknadu štete izravno tužiteljicama, nesporno je da u slučaju insolventnosti poslodavca nacionalno pravo člankom 204. stavkom 1. Zákonníka práce (Zakonik o radu) u vezi s člankom 44.a stavkom 2. Zakona br. 274/1994 jamči ne samo da će se radniku izravno [u odnosu na društvo za socijalno osiguranje] umjesto poslodavca nadoknaditi šteta za „oštećenje zdravlja”, nego i da će se u slučaju [njegove] smrti nadživjelim osobama nadoknaditi šteta nastala uslijed nezgode na radu. **[orig. str. 6.]**

- 32 U pogledu navedene dobrovoljne isplate naknade štete koju je tužiteljicama isplatila jamstvena ustanova kao i opsega potraživanja za koje je odgovoran poslodavac u slučaju smrti zaposlenika u skladu s člankom 204. stavkom 1. Zakonika o radu nesporno je da obveza jamstva društva za socijalno osiguranje obuhvaća i potraživanje za naknadu štete nadživjelih osoba, iako je člankom 44.a stavkom 2. kao zajamčeno potraživanje iz zakonskog osiguranja izričito definirano samo [potraživanje za naknadu štete za] „oštećenje zdravlja radnika”.
- 33 Stoga valja odgovoriti na pitanje obuhvaća li obveza jamstvene ustanove da nadoknadi štetu nastalu uslijed nezgode na radu, u okviru pojma štete iz članka 44.a stavka 2. Zakona br. 274/1994, i naknadu neimovinske štete.
- 34 Budući da sud koji je uputio zahtjev s razlogom dvoji o tome je li usko tumačenje pojma šteta koje je iznijela jamstvena ustanova u skladu s odredbama Direktive 2008/94/EZ i s nacionalnim pravom s obzirom na zaštitu potraživanja u slučaju insolventnosti poslodavca i postojeću sudsku praksu Suda Europske unije, on smatra da je opravdano odgovoriti na prvo prethodno pitanje uzimajući u obzir okolnosti u nastavku.
- 35 Iako u članku 3. Direktive pojam „nepodmirena potraživanja zaposlenika koja su nastala iz ugovora o radu” nije detaljnije definiran pozitivnim iscrpnim nabrojanjem [relevantnih slučajeva], s obzirom da sadržava točno određene granice jamstva za potraživanja za koja država članica može isključiti ili ograničiti isplate, treba pretpostaviti da se Direktivom, u pogledu njezinih ciljeva i predmeta, ne dopušta proizvoljno isključivanje ili ograničavanje isplate potraživanja koja su nastala iz ugovora o radu.
- 36 Direktivom 2008/94/EZ točno su predviđene mogućnosti države članice da ograniči jamstvo isplate potraživanja koja su nastala iz ugovora o radu ili radnih odnosa u pogledu mogućnosti isključenja određenih kategorija radnika (članak 1. stavak 1.), u pogledu mogućnosti ograničenja trajanja razdoblja za koje jamstvena ustanova treba podmiriti nepodmirena potraživanja (članak 4.) i u pogledu mjera za sprečavanje zlorababe (članak 12.), a potraživanje za naknadu štete nastale uslijed nezgode na radu nije potraživanje koje države članice mogu isključiti.
- 37 Osim toga, iako je nedvojbeno da potraživanja koja jamstvena ustanova isplaćuje u slučaju insolventnosti poslodavca obuhvaćaju naknadu štete koja se isplaćuje nadživjelim osobama u vezi s nezgodom na radu, ključno je pitanje obuhvaća li pojam štete pretrpljene zbog nezgode na radu i neimovinsku štetu.
- 38 U tom pogledu treba uzeti u obzir i postojeću sudsku praksu Suda Europske unije koji je u presudi u predmetu tužiteljice Kataríne Haasove protiv tuženika Rastislava Petrika i Blanke Holingove (C-22/12) u vezi s potraživanjima koja su pokrivena obveznim osiguranjem od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila naveo da „pojam tjelesnih ozljeda obuhvaća svaku štetu, u mjeri u kojoj je njezina naknada na osnovi građanskopravne odgovornosti osiguranika predviđena nacionalnim pravom koje se primjenjuje na spor, koja je

nastala povredom integriteta osobe, što uključuje kako fizičke tako i psihičke boli”. [orig. str. 7.]

- 39 Iako se navedena odluka odnosi na obvezno osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila, nema razloga da se s obzirom na svrhu zakonskog osiguranja od građanskopravne odgovornosti za štete nastale uslijed nezgode na radu odstupi od tog tumačenja, čak i u slučaju potraživanja koja su obuhvaćena zakonskim osiguranjem od građanskopravne odgovornosti za štete nastale uslijed nezgode na radu.
- 40 Svrha zakonskog osiguranja poslodavca od odgovornosti za štete nastale uslijed nezgode na radu jest da se žrtvama nezgoda na radu zajamči naknada štete, a to se može postići samo tako da se osiguravatelja obveže da za osiguranika isplati sva potraživanja za koja je prema nacionalnom pravu odgovoran počinitelj štete. Očito je da je smrt zaposlenika najozbiljnija posljedica nezgode na radu.
- 41 Slijedom toga, u situaciji u kojoj u skladu s nacionalnim pravom smrt uslijed nezgode na radu povlači za sobom građanskopravnu odgovornost za štetu kao i građanskopravnu odgovornost za neovlašteno uplitanje u osobna prava osiguravanjem naknade za neimovinsku štetu, potraživanje za naknadu neimovinske štete pretrpljene zbog nezgode na radu također mora biti obuhvaćeno naknadom štete iz osiguranja.
- 42 Drukčije tumačenje dovelo bi do apsurdne situacije u kojoj bi, u slučaju da je zaposlenik doživio nezgodu na radu u prometnoj nesreći, žrtve dobile naknadu štete od obveznog osiguranja od građanskopravne odgovornosti za štetu u pogledu upotrebe motornih vozila, a u drugim slučajevima nezgoda na radu nastalih iz drugih razloga, žrtve ne bi dobile naknadu za neimovinsku štetu bez ikakvog razumnog razloga i to od jamstvene ustanove koju je osnovala država.
- 43 U slučaju nastanka insolventnosti poslodavca, takva bi situacija dovela do nepostojanja bilo kakve zaštite potraživanja koja su nastala iz radnog odnosa u slučaju insolventnosti poslodavca, a samim time i nemogućnosti naplate tog potraživanja.
- 44 Istodobno, ta bi situacija predstavljala povredu jednakosti između stranaka u građanskopravnim odnosima i dovela do neopravdane prednosti državne jamstvene ustanove u odnosu na privatne osiguravatelje, što bi dovelo do povrede članka 20. Povelje Europske unije o temeljnim pravima.
- 45 U tom pogledu također treba uzeti u obzir da je i u drugim slučajevima u kojima se od Suda tražilo tumačenje sličnih pojmova štete ili neimovinske štete sadržanih u drugim pravnim aktima Unije ili međunarodnim ugovorima čiji je potpisnik Europska unija, Sud uvijek prihvaćao tumačenje tih pojmova koje se odnosi i na neimovinsku štetu.
- 46 U presudi Leitner (presuda od 12. ožujka 2002., C-168/00) Sud Europske unije protumačio je pojam „šteta” iz članka 5. Direktive Vijeća od 13. lipnja 1990. o

putovanjima, odmorima i kružnim putovanjima u paket aranžmanima tako da se odnosi na neimovinsku štetu.

- 47 U presudi Walz (presuda od 6. svibnja 2010., C-63/09) nacionalni sud zatražio je [**orig. str. 8.**] pojašnjenje treba li pojam „šteta” iz članka 22. stavka 2. Konvencije o ujednačavanju određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu (Montrealska konvencija) kojim se predviđa ograničenje odgovornosti zračnog prijevoznika za štete nastale osobito zbog gubitka prtljage tumačiti na način da uključuje i imovinsku i neimovinsku štetu. Sud Europske unije ispitao je pojam štete s obzirom na opća načela međunarodnog prava i potvrdno odgovorio na pitanje. I u presudi Sousa Rodríguez i dr. (presuda od 13. listopada 2011., C-83/10) Sud europske unije došao je do istog zaključka prilikom tumačenja pojma „dodatna odšteta” iz članka 12. Uredbe (EZ) br. 261/2004 koji se odnosi na prava putnika u zračnom prijevozu[.] Sud Europske unije presudio je da pojam „dodatna odšteta” treba tumačiti na način da se nacionalnim sudovima omogući priznavanje naknade štete koja uključuje neimovinsku štetu.
- 48 Iako se navedene odluke odnose na tumačenje drugih direktiva, iz zaključaka Suda Europske unije jasno proizlazi potreba za ujednačenim tumačenjem pojma šteta koje se temelji na načelu potpune naknade štete, što uključuje i imovinsku i neimovinsku štetu.
- 49 S obzirom na te okolnosti, ako Sud Europske unije prilikom odgovaranja na prvo prethodno pitanje zaključi da pojam „nepodmirena potraživanja zaposlenika koja su nastala iz ugovora o radu” treba tumačiti na način da ta potraživanja uključuju i neimovinsku štetu pretrpljenu zbog smrti radnika uslijed nezgode na radu, zahvaljujući tumačenju koje je u skladu s pravom Unije, to će sudu omogućiti široko tumačenje pojma „oštećenje zdravlja” u vezi s nezgodom na radu prema kojem ta šteta obuhvaća i neimovinsku štetu.
- 50 S obzirom na to da je insolventnost poslodavca preduvjet za priznavanje zaštite nepodmirenih potraživanja koja su nastala iz ugovora o radu, cilj drugog prethodnog pitanja je tumačenje pojma insolventnosti s obzirom na okolnosti u nastavku.
- 51 U ovom je predmetu nedvojbeno da je potraživanje za naknadu neimovinske štete od bivšeg poslodavca KF-a tražbina koja se ne može naplatiti. Poslodavac je fizička osoba koja nije poduzetnik i nema nikakvu imovinu koja se može unovčiti, njegov jedini prihod je mirovina zbog nesposobnosti za rad i ima više drugih nepodmirenih dugovanja. Činjenica da je osigurani poslodavac insolventan u odnosu na tužiteljice proizlazi iz izvješća sudskog izvršitelja o ovršnom postupku od 15. prosinca 2014.
- 52 U pogledu insolventnosti poslodavca u slučaju tužiteljica treba napomenuti da, s obzirom na to da je sudska odluka na temelju koje je poslodavac tužiteljicama trebao platiti naknadu (presuda Okresnog suda Košice II (Općinski sud Košice II, Slovačka) [...] [upućivanje na broj spisa] od 29. svibnja 2012. u vezi s presudom

Krajskog suda v Košiciach (Okružni sud u Košicama, Slovačka) [...] [upućivanje na broj spisa] od 15. kolovoza 2013.) donesena više od 10 godina nakon nezgode pokojnog RL-a, u ovom se postupku protiv poslodavca nije mogao pokrenuti stečajni postupak koji bi s obzirom na nedostatak sredstava bio samo formalni korak povezan s velikim financijskim i administrativnim opterećenjem.

- 53 Protiv poslodavca nije pokrenut formalan stečajni postupak u skladu sa **[orig. str. 9.]** Zákonom č. 7/2005 Z.z., o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zakon br. 7/2005 o stečaju i restrukturiranju i izmjeni određenih drugih zakona), međutim, u skladu s člankom 3. stavkom 2. Zakona br. 7/2005 fizička osoba smatra se insolventnom ako se tražbina ne može naplatiti u ovršnom postupku.
- 54 Iako se člankom 2. stavkom 1. Direktive 2008/94/EZ insolventnost povezuje prije svega s formalnim kolektivnim ili likvidacijskim postupkom, iz uvodne izjave 4. proizlazi potreba širokog tumačenja pojma insolventnosti u interesu pravedne zaštite dotičnih potraživanja, što navodi na zaključak u korist širokog tumačenja pojma „insolventan” i to u situaciji u kojoj se samo nacionalno pravo (članak 3. stavak 2. Zakona br. 7/2005) temelji na zakonskoj pretpostavci insolventnosti fizičke osobe na temelju tražbine koja se ne može naplatiti u ovršnom postupku.
- 55 Taj se zaključak potvrđuje i u presudi Suda od 19. studenoga 1991. u spojenim predmetima C-6/90 i C-9/90 Francovich i Bonifaci protiv Talijanske Republike jer je u tom predmetu (Francovich) insolventnost poslodavca utvrđena tek u ovršnom postupku (sudski izvršitelj je sastavio zapisnik o neuspješnom izvršenju odluke), što je Sud smatrao dovoljnim za utvrđivanje insolventnosti poslodavca, uzimajući u obzir da je dalje odlučivao o meritumu predmeta.
- 56 S obzirom na te okolnosti, postoji mogućnost tumačenja Direktive 2008/94 EZ prema kojem se insolventnim može smatrati i poslodavac za kojeg je utvrđena insolventnost u ovršnom postupku zbog nenaplativosti tražbine zbog nedostatka sredstava.
- 57 Iako se nezgoda na radu o kojoj je riječ dogodila 16. listopada 2003., odnosno prije nego što je Slovačka Republika pristupila Europskoj uniji, sud smatra da treba ispitati i nadležnost Suda Europske unije za odgovaranje na prethodno pitanje sa stajališta vremenskih okvira (*ratione temporis*).
- 58 Iz sudske prakse Suda Europske unije proizlazi načelo prema kojem je sa stajališta vremenske nadležnosti (*ratione temporis*) Sud u načelu nadležan za odgovaranje na prethodna pitanja koja se odnose na činjenice koje su nastale nakon pristupanja dotične države članice Uniji, ali dopuštene su iznimke.
- 59 Pravo Suda Europske unije da odgovori na prethodno pitanje u skladu s praksom odlučivanja vrijedi i u slučajevima kada su činjenične okolnosti predmeta nastale prije pristupanja dotične države Uniji, ali su se dalje razvijale i u razdoblju nakon pristupanja te ako je nadležno tijelo države članice nakon pristupanja odlučivalo

presudom s konstitutivnim učincima (na primjer presuda Suda u predmetu C-64/06 od 14. lipnja 2007.).

- 60 Navedeni slučaj odnosi se i na predmet tužiteljica jer su činjenične okolnosti tog predmeta (smrtni slučaj pokojnog RL-a za osigurani događaj) doista nastale 2003., ali odluke o potraživanjima tužiteljica prema osiguranom poslodavcu koje su bile osnova zahtjeva tužiteljica za isplatu potraživanja od tuženika, odnosno presuda Okresnog suda Košice II (Općinski sud Košice II, Slovačka) [...] od 29. svibnja 2012. u vezi s presudom Krajskog suda v Košiciach (Okružni sud u Košicama, Slovačka) [...] od 15. kolovoza 2013., donesene su tek dugo nakon pristupanja Republike **[orig. str. 10.]** Slovačke Europskoj uniji.
- 61 Osim toga, s tim u svezi treba uzeti u obzir i trenutak nastanka potraživanja prema jamstvenoj ustanovi koji je utvrđen nacionalnim pravom koje člankom 44.a stavkom 4. Zakona br. 274/1994 propisuje da, ako o naknadi štete uslijed nezgode o radu odlučuje nadležan sud, smatra se da osigurani događaj nastaje tek u trenutku kada postane pravomoćna odluka o obvezi plaćanja društva za socijalno osiguranje, što se primjenjuje i u ovom predmetu.
- 62 S obzirom na prethodno navedeno, treba stoga smatrati da je Sud Europske unije u ovom predmetu nadležan za odgovaranje na prethodna pitanja.

IV. Zaključak

- 63 Slijedom navedenog i s obzirom na opći interes za ujednačenu primjenu prava Unije i s obzirom na to da postojeća sudska praksa ne daje potrebna pojašnjenja u okviru potpuno novog pravnog i činjeničnog stanja, sud je zaključio da treba zatražiti odgovore na prethodna pitanja od Suda Europske unije. Osim toga, u skladu s člankom 162. stavkom 1. točkom (c) Civilnog sporovog poriadoka (Zakonik o građanskom postupku) i članka 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije sud je prekinuo postupak i odlučio kako je navedeno u izreci II.

[...] [upozorenje o nemogućnosti podnošenja pravnog lijeka]

Košice, 5. kolovoza 2019.